

та впровадження ефективних заходів. Лише за умови активного залучення ресурсів та використання стратегічних інструментів країна зможе подолати наявні виклики та зміцнити свою економічну позицію.

1. Блакита Г., Богма О., Сілакова Г. Конфліктологія в концепції економічної безпеки підприємств в умовах війни. *SCIENTIA FRUCTUOSA*. 2022. № 3(143). С. 50-58.
2. Блохін П. В. Економічні наслідки війни та їх вплив на економічну безпеку як передумови формування механізмів миротворчості держави. *Конкурентні стратегії розвитку України в умовах альтерглобалізму*: матер. III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 9 квітня 2021 р.). К. : УВОІ «Допомога» УСІ», 2021. С. 119-122.
3. Кравець К. П., Скибенко В. І. Економічна безпека України в умовах воєнного стану. Аналіз наявних загроз та шляхи їх вирішення. *Science and technology: problems, prospects and innovations: Proceedings of I International scientific and practical conference* (Osaka, Japan, 19-21 October, 2022). Osaka : CPN Publishing Group, 2022. С. 428-433.
4. Пустовійт Р. Ф. Військово-економічна безпека держави. *Економіка та держава*. 2016. № 7. С. 23-28.

Юлія ТОЛМАЧОВА

курсант 2 курсу факультету
підготовки фахівців для органів
досудового розслідування
Національної поліції України

Михайло ФРОЛОВ

доцент кафедри
цивільно-правових дисциплін
факультету підготовки фахівців
для підрозділів кримінальної поліції
Національної поліції України,
кандидат юридичних наук
<https://orcid.org/0000-0001-8513-6844>

(Дніпровський державний
університет внутрішніх справ,
м. Дніпро, Україна)

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ

З початком повномасштабного військового вторгнення важливим питанням для нашого суспільства постала проблема контролю фінансових асигнацій та боротьби з їх незаконним освоєнням. Проблематика контролю фінансових ресурсів завжди є пріоритетним напрямом політики держави в будь-якому часі, оскільки поряд з розвитком фінансової системи з'являються нові загрози їх розподілу в середині держави.

На сьогодні державний фінансовий контроль є важливим інструментом забезпечення законності, фінансової дисципліни та раціонального використання державних ресурсів. Він спрямований не тільки на виявлення порушень, а й на попередження правопорушень та стимулювання дотримання законодавства.

В сучасній юридичній літературі фінансовий контроль розглядається як діяльність органів державної влади, яка включає перевірку виконання вимог законодавства щодо використання державних фінансових ресурсів.

Слід визначити сутність самого поняття «державний фінансовий контроль» та наукові погляди з цього питання. В сучасній юридичній літературі контроль зазвичай трактують як одну з функцій державних органів. Одним із основних завдань цього контролю є не лише притягнення до відповідальності винних осіб, а й запобігання правопорушенням у майбутньому, а також стимулювання всіх зацікавлених осіб до дотримання законності.

Водночас, на думку Г. Дмитренко, державний фінансовий контроль визначається як «регламентована нормами права діяльність органів державної влади та управління, що полягає в контролі за своєчасністю та точністю фінансового планування, обґрунтованістю і

повнотою надходжень і руху державних фінансових та матеріальних ресурсів, а також за правильністю і ефективністю їх використання» [2, с. 33].

Л. Лисяк зазначає, що державний фінансовий контроль – це система моніторингу діяльності контролюючих органів щодо використання державної власності, бюджетних і позабюджетних ресурсів, а також своєчасного виявлення відхилень від законодавчих вимог [4, с. 203].

Т. Жадан вважає, що це сукупність форм, методів та інструментів, що дозволяють контролюючим органам оцінювати ефективність використання державних фінансових ресурсів, виявляти відхилення від норм та вживати заходів для їх усунення [3, с. 166].

З огляду на ці погляди, можна визначити державний фінансовий контроль як діяльність органів влади, що ґрунтується на законності та спрямована на захист фінансових інтересів держави, суб'єктів господарювання та громадян. Суб'єктами такого контролю є органи, уповноважені здійснювати перевірки та контролювати фінансові процеси на всіх рівнях [7, с. 47].

Поряд з теоретичними аспектами важливим є також визначення правового статусу суб'єктів державного фінансового контролю, які здійснюють контроль за фінансовими процесами на всіх рівнях державного управління.

Суб'єкт державного фінансового контролю бере участь у публічних фінансових правовідносинах і має владні повноваження, які включають права і обов'язки при здійсненні контролю.

Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» не визначає конкретно суб'єктів цього контролю, а лише зазначає права органів контролю та обов'язки їх службовців. Причому регламентовано, що державний фінансовий контроль забезпечується органом державного фінансового контролю через проведення державного фінансового аудиту, інспектування, перевірки закупівель та моніторингу закупівлі [8]. І хоча в правоохоронній практиці переважно використовують результати інспектування (ревізії), вчені В. Бідняк, Г. Бідняк, К. Чаплинський зауважують, що недооціненими залишаються такі форми державного фінансового контролю як фінансовий аудит, перевірка закупівель та моніторинг закупівлі, хоча вони і застосовуються правоохоронними органами в меншій мірі [1, с. 86].

Органи фінансового контролю класифікуються за кількома критеріями. За компетенцією такі органи поділяють на три групи: загальної, галузевої та спеціальної компетенції, до яких належать й органи міжгалузевої компетенції. До органів загальної компетенції відносяться Президент України, Верховна Рада, Кабінет Міністрів, органи місцевого самоврядування, а також бюджетно-фінансові комісії та комітети. До органів спеціальної та міжгалузевої компетенції – Міністерство фінансів, Державна аудиторська служба, Державна фіскальна служба, Рахункова палата України та інші. Президент України як глава держави здійснює загальне керівництво фінансовою діяльністю.

У свою чергу, Президент України може реалізувати контрольні повноваження у фінансовій сфері через укази, що регулюють фінансові відносини. Верховна Рада визначає основні орієнтири розвитку фінансової системи країни через закони, від яких залежить діяльність органів спеціальної компетенції. Кабінет Міністрів контролює фінанси під час реалізації фінансової та податкової політики, складання та виконання Державного бюджету, а також керує різними фондами, як-от державним резервним фондом. Його діяльність регламентується Законом України «Про Кабінет Міністрів України» і пов'язана з управлінням державними фінансами. Міністерство фінансів України є центральним органом, відповідальним за формування та реалізацію державної фінансової та бюджетної політики, контролює виконання бюджетного законодавства й казначейське обслуговування. Державна аудиторська служба здійснює моніторинг та контроль за дотриманням законодавства про державні закупівлі.

Аналіз світової практики фінансового контролю доцільно провести на прикладі Казахстану, Чехії, Польщі та Франції. Державний фінансовий контроль у Казахстані регулюється Бюджетним кодексом, який визначає його сутність, види, органи та принципи. В Україні ж Бюджетний кодекс зосереджений на правових засадах функціонування бюджетної системи, бюджетному процесі та відповідальності за порушення [5, с.108]. У Чехії головним органом фінансового контролю є Головне Управління Аудиту, яке як незалежний конституційний орган контролює ефективність використання державного майна та бюджету. В Україні цю функцію виконує Рахункова палата, яка додатково перевіряє державні закупівлі, фінансову звітність установ і дотримання бюджетної дисципліни [6]. У

Польщі головним органом фінансового контролю є Вища Контрольна Палата, яка сприяє ефективному управлінню державними ресурсами. Її підхід, орієнтований на довгостроковий результат, який може бути корисним для України, оскільки сприятиме економічному зростанню. У Франції ключову роль у фінансовому контролі відіграє Рахункова Палата, заснована ще в 1256 році, яка має великий досвід у перевірці бюджетних витрат. Її діяльність змінюється відповідно до сучасних вимог, що забезпечує ефективний контроль [9].

Сьогодні для виконання завдань державного фінансового контролю органи перевіряють фінансові та бухгалтерські документи, кошториси, звіти, що підтверджують надходження та витрати коштів і матеріальних цінностей, законність процедур державних закупівель, а також наявність цінностей, таких як кошти, сировина, устаткування тощо. Рахункова палата, як вищий орган фінансового контролю, здійснює контроль за надходженням та використанням коштів Державного бюджету від імені Верховної Ради України.

Враховуючи вищевикладені наукові погляди, доходимо висновку, що державний фінансовий контроль є діяльністю органів влади, що регулюється фінансово-правовими нормами і спрямований на захист фінансових інтересів держави, суб'єктів господарювання та громадян. Для реалізації курсу на європейську інтеграцію важливим є реформування системи органів фінансового контролю та пристосування до умов сьогодення, особливо коли в нашій державі відбуваються процеси критичного спрямування, пов'язані з воєнними діями на українській землі.

1. Бідняк В. А. Теоретичні, правові та праксеологічні засади використання спеціальних знань під час розслідування злочинів, пов'язаних із державним фінансуванням в галузі охорони здоров'я: монографія. Одеса : ВД «Гельветика», 2021. 206 с.
2. Дмитренко Г. В. Організація і здійснення державного контролю в Україні (фінансово-економічні аспекти): дис. д-ра наук з держ. управління: 25.00.02. Київ, 2011. 480 с.
3. Жадан Т. А. Економічна сутність та зміст поняття «державний фінансовий контроль». *Причорноморські економічні студії*. 2017. № 16. С. 161-168.
4. Лисяк Л. В. Розвиток державного фінансового контролю в Україні. *Економічний вісник університету*. 2015. № 26(1). С. 200-206.
5. Натарова О. В. Оцінка стану фінансового контролю державного сектору. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит*. 2015. № 1. С. 106-109.
6. Олексій У. О. Фінансово-правовий аспект парламентського контролю за публічними фінансами: дис. ... д-ра філософії за спец. 081 «Право». Одеса : НУ «ОЮА», 2020.
7. Піхоцький В. Ф. Система державного фінансового контролю в Україні: концептуальні засади теорії та практики: дис. ... док. екон. наук: 08.00.08. Львів, 2015. 530 с.
8. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: Закон України від 26.01.1993 р. № 2939-XII. URL : <https://ips.ligazakon.net/document/T293900?an=1>.
9. Сайт Рахункової Палати Республіки Франція. URL : <https://www.ccomptes.fr/en/institutional-relations/institutional-relations>.

Софія ТРЕТЯК

курсант 2 курсу

Науковий керівник:

Ірина УМРИХІНА

доцент кафедри

адміністративно-правових дисциплін,

доктор філософії в галузі права

(Донецький державний

університет внутрішніх справ,

м. Кропивницький, Україна)

ФІНАНSOVA БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ

У сучасних умовах воєнного стану українська економіка проходить через надзвичайно складний період, який формує нові реалії функціонування як держави в цілому, так і окремих суб'єктів господарювання. Комплекс загроз зовнішнього та внутрішнього характеру посилює необхідність трансформації системи управління, яка